

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.п.н Жана Атанасова Янкова,

Пловдивски университет “Паисий Хилендарски“, Педагогически факултет,

катедра „Педагогика и управление на образованието

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
'доктор'

в област на висше образование 1.Педагогически науки

професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) с обучение
на английски език,

Автор: Димитриос Николаос Хатзис

**Тема: „Педагогически въздействия, улесняващи интегрирането на ученици с
аутизъм“**

Научен ръководител: проф. д.п.н Милен Замфиров Замфиров

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № № РД 38-274 от 03.06.2024 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ Педагогически въздействия, улесняващи интегрирането на ученици с аутизъм“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.2. Педагогика**, докторска програма **Специална педагогика** с обучение на английски език.

Автор на дисертационния труд е **Димитриос Николаос Хатзис** – редовна форма на обучение на английски език към катедра „Специална педагогика“, с научен ръководител **проф. дпн Милен Замфиров Замфиров, СУ „Св. Климент Охридски“**.

Представеният от Димитриос Николаос Хатзис комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ.

Димитриос Хатзис завършва бакалавърска степен – „История, местна история: изследване и преподаване“ през 2011 г. в Историко-археологически факултет на Критския университет. През 2017 год. завършва магистърска програма „История, местна история: изследване и преподаване“ във Факултет по начално образование към Университета на Западна Македония/Гърция. За редовен докторант е зачислен през 2019 г. в катедра „Специална педагогика“, Факултет по науки за образованието и изкуствата. От 2008 г. до настоящия момент докторанта е преминал редица обучение свързани с приобщаващото образование, специалното образование и обучение, аутизъм: разбиране, образование и интервенция, дистанционна обучение, информационна обучение. От 2019 год. до настоящия момент работи като начален учител в Р Гърция.

2. Актуалност на тематиката

Изследователският проблем, по който работи докторанта е актуален, както в специалната педагогика, така и в приобщаването образование и по конкретно в приобщаването на децата с разстройства от аутистичния спектър в предучилищното образование.

Изследваната проблематиката е ориентирана върху поведенческото поведение, аналитичната интервенция, включваща процесите на самоуправление, социална подкрепа и ведомствена помощ при оформяне на взаимодействията на децата от аутистичния спектър в предучилищното образование със своите връстници

3. Познаване на проблема

Докторанта познава добре проблематика свързана с приобщаването, обучението и предоставянето на подкрепа на децата от аутистичния спектър в предучилищното образование в Република Гърция.

В този аспект са анализирани 279 литературни източници, които са коректно използвани при теоретичния анализ, като са очертани и различията в гледните точки на авторите.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследването предполага обективното постигане на предвидените цели и потвърждаването или отхвърлянето на трите хипотези.

За целите на изследването е използвана скалата за адаптивно поведение на Vineland с което се оценяват социалните и адаптивните умения на участниците в изследването. Докторанта използва и асинхронен експериментален дизайн с множество базови данни между различните експериментални обекти. Експерименталната процедура в изследването включва две условия на интервенция - допълнение към изходните условия и повторно тестване. Последователността на експерименталните условия са: изходна линия; 1-во състояние на въздействие; 2-ро състояние на въздействие и повторен тест.

За обработка на получените резултати от изследването докторанта използва индивидуален лист за събирането на данни за инициативи и отговори от тримата участници. Резултатите са анализирани допълнително с прилагането на многостепенното моделиране. Използван е софтуерен пакет HLM 6.1- Raudenbush & Bryk, 2002

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в обем на 230 страници основен текст с 12 таблици и 13 фигури. Изследването е структурирано във въведение, четири глави, библиография и приложение.

Във *въведението* докторанта посочва актуалността на темата за приобщаването на децата с разстройства от аутистичния спектър в образователната система свързани с комуникацията, социалното взаимодействие, ученето и поведението. Фокуса на изследването е насочен към образователни интервенции улесняващи включването на децата от аутистичния спектър в образователните институции, за да се оцени въздействието им върху академичното представяне, социалните взаимодействия и цялостното им благосъстояние.

В *глава първа* са представени дефинициите за разстройства от аутистичния спектър както и характерните особености на децата от аутистичния спектър и оценяването им от специалистите в областта на образованието. В параграф 1.3. са интерпретирани литературните и нормативните източници за разстройството от аутистичния спектър – DSM, МКБ -11 и ICD. Описани са и възможните прояви на аутистичния спектър при деца в различните възрастови периоди. В параграф 2. са представени образователните интервенции за децата от аутистичния спектър както и стратегии за повишаване на ефективността на процеса на обучението. Направен е опит за представяне на факторите на околната среда, които оказват влияние върху обучението на децата с разстройства от аутистичния спектър. Във втора част от дисертационното изследване е представена характеристиката, основните фактори и ролята на учителите при включването на децата с разстройства от аутистичния спектър в предучилищното образование. Първа глава завършва със заключение.

Във *втора глава* е представен изследователския дизайн - целите, хипотезите, методологичната рамка, участниците и инструментариума на изследването.

В *трета глава* са анализирани резултатите от изследването. Резултатите от статистическата обработка са представени в таблици и онагледени с фигури.

В *глава четвърта* се дискутират резултатите от изследването. В края на разработката е оформено заключение с изведени констатации.

Приносите на дисертационното изследване могат да се сведат до:

- Теоретични приноси насочени към специалната педагогика относно различните стилове на учене при децата от аутистичния спектър.
- Приноси свързани с приобщаването на децата от аутистичния спектър в предучилищното образование с прилагане на иновативни стратегии за пълноценното им включване в образователния процес.
- Практически приноси свързани с предложените стратегии, които могат да се приложат в обучението на децата в предучилищна възраст.
- Приноси свързани с повишаване квалификацията на учителите обучаващи деца с разстройства от аутистичния спектър.

- Приноси насочени към родителите на деца с разстройства от аутистичния спектър с цел повишаване качеството на обучението им.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите по темата на дисертационния труд са четири от научни конференции и отговарят на изискванията на СУ „Св. Климент Охридски“. Димитриос Николаос Хатзис е бил докторант в редовна форма на обучение с английски език. Той е реализирал персонално цялото дисертационно изследване с компетентното съдействие на своя научен ръководител. Приемам, че текстът, получените резултати и приноси са негово лично дело.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Той отговаря на изискванията и представя последователността и реализацията на изследователските цели и хипотези.

8. Въпроси и препоръки към докторанта

1. Как получените резултати от изследването ще бъдат достояние до учителите и педагогическите специалисти, обучаващи и подкрепящи децата от аутистичния спектър в предучилищното образование?

Препоръка е насочена към обединяване на трета и четвърта глава в една в дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторанта **Димитриос Николаос Хатзис** притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и да предложа на научното жури да присъди научната степен “**доктор**” на **Димитриос Николаос Хатзис** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Специална педагогика с обучение по английски език.

17. 08. 2024 г.

Изготвил становището:

проф.дпн Жана Атанасова Янкова